

LIKESTILLINGS- OG DISKRIMINERINGSNEMNDA

Postboks 8049 Dep

0031 Oslo

tlf. 95 19 68 00/01

mail: post@diskrimineringsnemnda.no

hjemmeside: www.diskrimineringsnemnda.no

Sak nr. 15/2009

Sakens parter:

A

B (Universitet)

Vedtak av 11. juni 2009

Likestillings- og diskrimineringsnemndas sammensetning:

Aslak Syse, leder

Gudrun Holgersen, nestleder

Hege Skjeie

Jan Tøssebro

Kåre Lilleholt

Saken gjelder

Spørsmål om forskjellsbehandling på grunn av seksuell orientering ved søknad om professoropptrykk ved universitet. Vurdering etter arbeidsmiljøloven kapittel 13.

Sakens faktiske forhold

A er tilsatt som førsteamanuensis i religionsvitenskap ved X fakultet, B universitet. Høsten 2006 søkte han fakultetet om opptrykk til professorkompetanse.

I CV som var vedlagt søknaden var det nevnt flere verv og avisartikler som viste at A er homofil.

Fakultetet oppnevnte en sakkyndig komité til å vurdere søknaden. Komiteen besto av professor D fra Universitetet i Z, professor C fra (...) universitet og professor E fra B. Komiteen vurderte As vitenskaplige produksjon og praktisk-pedagogisk kompetanse, og avga sin innstilling 17. oktober 2007. Innstillingen konkluderte med at A enda ikke oppfylte kravene til professorkompetanse. Innstillingen var enstemmig.

A ga merknader til innstillingen i brev av 29. november 2007 til X fakultet. Han påpekte mange svakheter ved innstillingen. A mente også det var grunn til å tro at komiteen hadde lagt vekt på at han var homofil. Han hevdet at professor C hadde et negativt syn på homofili, noe som blant annet hadde kommet fram i en offisiell uttalelse i sammenheng med den svenske kirkens behandling av homofili som tema (se nedenfor).

Ved brev av 17. desember 2007 henvendte Likestillingskomiteen ved B seg til X fakultet. Komiteen ba om at den sakkyndige komiteen svarte på påstanden fra A, og vurderte om det forelå inhabilitet hos noen av komitémedlemmene.

Den sakkyndige komiteen tilbakeviste kritikken fra A ved brev 7. januar 2008.

Fakultetsstyret ved X fakultet fattet 29. januar 2008 følgende vedtak:

Fakultetsstyret godkjenner bedømmingen av søkeren A innenfor fagområdet religionsvitenskap, og konstaterer at søkeren ikke oppfyller kravene for opptrykk til professor.

Fakultetsstyret vil likevel peke på at bedre skjønn kunne ha vært utøvd ved oppnevning av sakkyndig komité slik at spørsmålet om eventuell habilitet ikke hadde kommet opp.

Vedtaket ble meddelt A i fakultetets brev av 19. februar 2008.

C var medlem av Svenska kyrkans teologiska kommitté da komiteen utarbeidet et samtaledokument om homoseksuelle i kirken (Homosexuella i kyrkan – Ett samtalsdokument från Svenska kyrkans Teologiska kommitté). Dokumentet ble offentliggjort i 2002 og drøfter blant annet kirkelige handlinger knyttet til inngåelse av partnerskap mellom par av samme kjønn.

Dokumentet innehåller fire særuttalelser, herunder en særuttalelse fra C. C innleder særuttalelsen på følgende måte:

Det är med beklagande undertecknad konstaterar att det inte varit möjligt för teologiska kommittén att enas om det dokument som nu föreligger. Denna oenighet har ett flertal orsaker och är inte främst en oenighet kring enskilda ställningstagande i vissa tydligt avgränsade frågor och inte heller en fråga om att det inom kommittén finns två uppfattningar. Tvärtom har det i processen blivit tydligt att det finns flera olika perspektiv på de grundläggande frågor som vi haft att behandla, liksom på teologins uppgift och ramar. En vidare svårighet har legat i uppdragets otydlighet och i kommitténs arbetsförutsättningar. Det har varit svårt att enas om en tolkning av vad som menas med "de principiella frågorna kring homosexualiteten" (uppdraget) eller "frågan/frågorna om homosexualiteten och kyrkorna/i kyrkan", liksom om hur kommitténs arbete bäst borde presenteras.

Det har enligt min mening blivit tydligt att de teologiska frågeställningar som aktualiseras kräver en djupare bearbetning. Detta gäller framför allt de grundläggande frågorna om kön, sexualitet och begär, om bibelbruk och om kyrkans uppdrag. Det dokument som nu föreligger framstår mer som en bekräftelse av en utveckling som ändå sker än ett sökande efter en lösning som håller samman kyrkans tradition och nutidsproblematiken på ett sätt som skapar enhet.

Videre står det blant annet:

Bland annat av ovanstående kort anförda skäl anser jag det omöjligt att förorda ett allmänt och officiellt kyrkligt ställningstagande till om homosexuell samlevnad är moraliskt acceptabel eller hur man i enskilda pastorala sammanhang skall hantera frågor eller konflikter kring homosexualitet. Risken att ett sådant ställningstagande, som inte är grundligt förankrat bland kyrkans medlemmar, innebär såväl ökad polarisering i denna fråga som ökad missaktning för kyrkostyrelse och kyrkomöte är tydlig.

2. Kärlek och sexualitet

Den syn på kärlek och sexualitet som ligger till grund för dokumentet framstår för mig som alltför enkel och ytlig. Den problematik som vidlåder all mänsklig form av kärlek kommer inte till sitt rätt när denna likställs med Guds kärlek. Bilden blir därigenom falsk och till föga hjälp för dem som kämpar med sin kärlek eller brist på kärlek. Särskilt allvarligt är det när förhållandet mellan kärlek och sexualitet inte problematiseras. I ett framhävande av sexualitetens goda sidor får det inte glömmas bort att kärleken inte främst uttrycks i sexuella handlingar, liksom inte heller det faktum att de flesta vuxna i Sverige idag varken lever i stabila äktenskap eller i celibat och att stora delar av utlevd sexualitet förmodligen har mycket lite med kärlek att göra. I en tid där sexualbrottslighet, och inte minst sexuellt våld mot barn, liksom en avancerad exploatering av kvinnokroppen, blivit ett allvarligt problem måste detta beaktas.

Även om dokumentet nämner det ondas och syndens verklighet och det faktum att sexualiteten exploateras hårt i dagens samhälle, saknas den i traditionell kristen människosyn karakteristiska betoningen av att människan ständigt måste kämpa mot sina drifter och att hon lever helt av Guds nåd. Synden är i klassisk teologi, men också i själavårdserfarenheten, betydligt mer än en risk eller en utmaning. I såväl Skriften som den kristna traditionen karakteriseras sexualiteten som ett begär, en hunger som har sin samband med vår dödlighet

och längtan efter odödlighet. Liksom alla begär blir sexualiteten destruktiv om den inte tyglas genom eller annan form av avhållsamhet. För att detta skall kunna ske krävs såväl inre karaktärsdaning som yttre ramar. Att inte all slags tillfredsställelse av sexuella begär eller alla sexuella orienteringar är likvärdiga, vare sig för den egna psykiska och fysiska hälsan eller för det sociala livet, torde vara självklart för alla. Lika tydligt är det att även om ingen själv väljer hur de egna sexuella identiteten formas eller vad som utlöser de egna sexuella begärens så har alla ansvar för sina sexuella handlingar och en valfrihet i hur det sexuella begäret tyglas. Det är också ett faktum att många människor ofrivilligt lever hela eller större delen av sitt liv utan sexuell gemenskap. Även om det sexuella begäret är naturligt medfött hos de flesta är det helt tydligt att människan har en förmåga att leva utan att tillfredsställa det.

Det är vidare enligt min uppfattning nödvändigt att principiellt skilja mellan homosexuell orientering och homosexuell samlevnad. Samtidigt som det är nödvändigt att lägga moraliska aspekter på handlingar kan man inte göra detsamma när det gäller karaktärsdrag eller läggning. Lika lite som något valt att ha en homosexuell eller heterosexuell orientering lika lite kan någon frånsäga sig ansvaret för sina sexuella handlingar. Detta ansvarstagande är ytterst en fråga där den enskilde står till svars inför sitt samvete, och för den troende inför sin Gud och skapare. Inget samhälleligt eller kyrkligt organ kan befria någon från detta ansvar. Många avvikelser från det normala måste vi acceptera och leva med utan att vi för den skull måste ge dem en generell moralisk legitimation eller anse dem som självklara. Varje människa är unik och varje människa bär på sin egen kamp med sina drifter, vanor och karaktärsdrag. Att alla dagligen på olika sätt misslyckas i denna kamp och att ingen fullkomligt förmår leva upp till lagens krav, eller om man så vill kärleksbudet, är för en kristen människosyn självklart.

Behandlingen hos Likestillings- og diskrimineringsombudet og videre saksgang

Ved brev av 28. februar 2008 henvendte A seg til Likestillings- og diskrimineringsombudet. Han mente han var blitt forskjellsbehandlet ved søknad om professoropprykk fordi han er homofil.

Ombudet ga uttalelse i saken 17. november 2008. Ombudet konkluderte med at B ikke hadde handlet i strid med arbeidsmiljøloven § 13-1, jf. § 13-2, i forbindelse med behandlingen av As søknad om professoropprykk. Cs uttalelse, som A viste til, var ikke en omstendighet som ga grunn til å tro at universitetet hadde lagt vekt på As seksuelle orientering. Uttalelsen underbygget ikke As påstand om at C er negativ til homofili. Ombudet mente at det heller ikke var noe i bedømmelseskomiteens vurdering som tydet på at det var tatt usaklige hensyn i forbindelse med As søknad om professoropprykk.

A klaget på Ombudets uttalelse ved brev av 22. desember 2008.

Ombudet vurderte saken på nytt, men fastholdt sin konklusjon i saken.

Saken ble oversendt til behandling i Likestillings- og diskrimineringsnemnda ved brev av 27. februar 2009.

Saken ble behandlet i Nemndas møte 11. juni 2009 i Oslo. I behandlingen av saken deltok Nemndas medlemmer Aslak Syse (leder), Gudrun Holgersen (nestleder), Hege Skjeie, Jan Tøssebro og Kåre Lilleholt.

A og B ved seniorrådgiver og assisterende fakultetsdirektør møtte under Nemndas forhandlinger. Fra Likestillings- og diskrimineringsombudet møtte Ragnar Lie. Nemndas sekretariat var representert ved Geir Helgeland.

Partenes argumenter

A mener han ble behandlet i strid med arbeidsmiljølovens kapittel 13 da han søkte om professoropprykk. Han mener det er grunn til å tro at bedømmelseskomiteen som vurderte søknaden la vekt på at han er homofil. A viser særlig til at komiteens medlem C har et negativt syn på homofile, noe som er offentlig kjent.

A framhever i denne forbindelse Cs uttalelse i forbindelse med den svenske kirkens behandling av temaet homofili. Blant annet sammenstiller C homofili med seksualforbrytelser. C uttaler også at homoseksualitet ikke er moralsk akseptabelt. Cs støtte til partnerskapsloven, er ikke noe bevis på at han ikke har homofobe holdninger. Flertallet både i Stortinget og den svenske Riksdagen mener at ordningen med partnerskap er diskriminerende.

Videre viser A til at bedømmelseskomiteens vurdering har mange mangler. Det er manglende samsvar mellom konklusjonen og behandling av de enkelte vitenskaplige arbeidene. Faglig uenighet blir framstilt som faglig svakhet, og en rekke kompetanseområder er totalt oversett. Alle As artikler om homoseksualitet blir betegnet som populærvitenskap.

A understreker at Ombudet må vurdere om usaklig forskjellsbehandling har skjedd i forhold til den faglige vurderingen fra bedømmelseskomiteen. Uten en slik vurdering er det tvilsomt om Ombudet har reell mulighet til å vurdere om diskriminering har funnet sted innen akademia.

A framhever også at to av komiteens medlemmer vurderte arbeidet hans som vesentlig bedre da de bedømte hans søknad om stilling som førsteamanuensis i 2002. Det tredje medlemmet, C, må derfor ha vært spesielt streng ved bedømmelsen av As arbeider. C har imidlertid ikke vært spesielt streng i andre bedømmelser. Han har tidligere godkjent en søknad om professoropprykk uten at vedkommende hadde doktorgrad eller publisert monografi.

A mener at C må ha påvirket vurderingene til de to andre medlemmene av bedømmelseskomiteen.

Fakultetsstyret innrømmet i sitt vedtak at Cs holdninger er av en slik grad at det er grunn til å sette spørsmålsteget ved hans evne til en vitenskaplig nøytral bedømmelse. Etter As oppfatning burde fakultetsstyret derfor ikke ha godkjent komiteens innstilling.

Kombinasjonen av innstillingens mangler og Cs syn på homofili gjør etter As oppfatning at det foreligger omstendigheter som gir grunn til å tro at diskriminering har funnet sted. Universitetet må derfor sannsynliggjøre at A likevel ikke har blitt diskriminert på grunn av seksuell orientering, jf. arbeidsmiljøloven § 13-8. Denne bevisbyrden har arbeidsgiver ikke oppfylt.

B avviser at A har blitt forskjellsbehandlet på grunn av seksuell orientering. Det er ingen formuleringer i den sakkyndige bedømmelsen som peker i retning av slik forskjellsbehandling. Når det gjelder den faglige vurderingen av As professorkompetanse, viser universitetet til bedømmelseskomiteens innstilling og tilsvaret til As kritikk. Bedømmelsen av As professorkompetanse ble gjennomført i samsvar med gjeldende lov og forskrift.

Universitetet stiller også spørsmål ved om klagerens utdrag fra Cs uttalelse som medlem av den svenske kirkens teologiske komité viser det riktige meningsinnholdet i uttalelsen. Cs kommentarer lest i sin rette sammenheng kan ikke oppfattes som direkte eller indirekte diskriminering på grunn av seksuell orientering. Universitetet mener at sakens kjerne er vurderingen av søkerens vitenskapelige kvalifikasjoner. Cs uttalelse har ingen relevans i denne forbindelse. Uansett må C i egenskap av å være medlem av den teologiske komiteen, ha ytringsfrihet, forskerfrihet og religionsfrihet.

Når det gjelder fakultetsstyrets bemerkning om habilitet, gjelder dette ikke spørsmålet om Cs holdninger kan ha innvirket på hans bedømmelse av As arbeider. Bemerkningen sikter til at man ved å oppnevne en annen person, ville kunne unngått at det i det hele tatt ble stilt spørsmål om habilitet.

Universitetet viser også til at kravene til professorkompetanse må stilles høyere enn ved tilsetning i mellomstillinger. Dette er grunnen til at bedømmelsen av As arbeider er mer kritiske i 2007 enn i forbindelse med tilsetning i stillingen som førsteamanuensis i 2002.

Daværende instituttleder og leder for bedømmelseskomiteen var ikke kjent med Cs særuttalelse på det tidspunkt bedømmelseskomiteen ble oppnevnt. Fagmiljøet kjente C som en anerkjent og respektert internasjonalt orientert forsker og vitenskapsperson med en faglig spesialistkompetanse innen fagområdet religionsvitenskap. Det var derfor naturlig for fagmiljøet å foreslå han oppnevnt i komiteen.

C har kommentert As kritikk i eget brev til Ombudet av 8. september 2009. Han tilbakeviser påstanden om homofobe holdninger og påpeker at han tvert imot har vært med på den svenske kirkens støtte til parterskapslovgivningen og pastoral velsignelse av homoseksuelle par. Han mener at A har tatt deler av hans uttalelse ut av sin sammenheng og tolket dem feil. Ingen steder i uttalelsen har han avvist at homoseksuelt samliv er moralsk akseptabelt. Han har heller ikke sammenlignet homofili med seksualforbrytelser. En slik avvising og en slik sammenligning er han fullstendig fremmed. Det er også feil når A påstår at han opererer med forskjellige standarder i sine professorbedømmelser.

Nemndas vurderinger

Saken gjelder søknad om opprykk til professor etter kompetanse. Slike opprykk er regulert i forskrift 9. februar 2006 om ansettelse og opprykk i undervisnings- og forskerstillinger § 2-1. Ifølge forskriften er slike opprykk personlige og opprykket får ingen konsekvenser for vedkommendes arbeidsoppgaver.

Forvaltningsloven § 2 andre ledd regulerer hvilke avgjørelser i offentlige organers personalsaker som regnes som enkeltvedtak:

Avgjørelse som gjelder ansettelse, oppsigelse, suspensjon, avskjed eller forflytting av offentlig tjenestemann, regnes som enkeltvedtak. Det samme gjelder vedtak om å ilegge offentlig tjenestemann ordensstraff eller tilstå ham pensjon.

Etter Nemndas oppfatning faller avgjørelser om opprykk til professorkompetanse ikke inn under noen av de forskjellige typene personalsaker som er listet opp § 2 andre ledd. Beslutningen kommer derfor ikke inn under Nemndas begrensninger i forhold til forvaltningens vedtak etter diskrimineringsombudsloven § 9. Nemnda har således myndighet til å gi rettslig bindende vedtak med hensyn til om det foreligger brudd på arbeidsmiljølovens kapittel 13 eller ikke.

Etter arbeidsmiljøloven § 13-1 første ledd er det forbudt å forskjellsbehandle på grunn av blant annet seksuell orientering:

(1) Direkte og indirekte diskriminering på grunn av politisk syn, medlemskap i arbeidstakerorganisasjon, seksuell orientering eller alder er forbudt.

Dette betyr at det er forbudt å legge vekt på at en søker er homofil når det skal vurderes om vedkommende oppfyller kravene til professorkompetanse. Etter arbeidsmiljøloven § 13-8 går bevisbyrden over på arbeidsgiver dersom det foreligger omstendigheter som gir grunn til å tro at As homofili ble vektlagt i forbindelse med behandlingen av søknaden om professoropprykk.

Nemnda legger til grunn at As seksuelle orientering var kjent for arbeidsgiver og bedømmelseskomiteens medlemmer.

Nemnda finner imidlertid ikke forhold i bedømmelseskomiteens innstilling som peker i retning av vektlegging av seksuell orientering. Det er ikke påvist feil i saksbehandling eller at skjønnsutøvelsen er vilkårlig. Det er heller ikke andre holdepunkter for at det er en sammenheng mellom innstillingen og diskrimineringsgrunnlaget seksuell orientering.

Etter dette kan ikke Nemnda se at bevisbyrden går over på universitetet etter arbeidsmiljøloven § 13-8. A har dermed heller ikke sannsynliggjort forskjellsbehandling på grunn av seksuell orientering.

As søknad om professoropprykk ble således ikke behandlet i strid med arbeidsmiljølovens § 13-1.

Vedtaket er enstemmig.

***

Vedtaket er et endelig forvaltningsvedtak som ikke kan overprøves gjennom forvaltningsklage. Etter lov om Likestillings- og diskrimineringsombudet og Likestillings- og diskrimineringsnemnda (diskrimineringsombudsloven) § 12 om overprøving av Nemndas vedtak, kan vedtaket bringes inn for domstolene til full prøving av saken. Søksmål til overprøving av Nemndas vedtak må reises innen tre måneder etter at underretning om

vedtaket er mottatt. Søksmål om gyldigheten av Nemndas vedtak rettes mot staten ved Nemnda.

SAK 15/2009

Likestillings- og diskrimineringsnemnda har fattet slikt vedtak:

A ble ikke forskjellsbehandlet i strid med arbeidsmiljøloven § 13-1 i forbindelse med søknad om professoropprykk.

Oslo, 11. juni 2009

Aslak Syse
leder

Gudrun Holgersen

Hege Skjeie

Kåre Lilleholt

Jan Tøssebro